

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
ГЕОГРАФИЈА		
РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
ШЕСТИ	2	72
ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> - развијање интересовања за свијет око себе - разумијевање основних природно-географских и друштвено-географских појава и процеса и њихове међузависности на локалном, регионалном и глобалном нивоу - разумијевање везе између човјека и природне средине коју он својим радом мијења и себи прилагођава у географску средину - оспособљавање ученика за примјену стечених знања и развијање критичког мишљења 		
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> - разумијевање предмета проучавања географије, подјеле и значаја географије као науке - усвајање основних знања о васиони и васионским тијелима, Сунчевом систему и Земљи као небеском тијелу и њеним кретањима - развијање способности кориштења географске карте, атласа, глобуса и оријентације у простору - оспособљавање ученика за прикупљање географских информација уз коришћење различитих извора - уочавање значаја заштите свих географских сфера као еколошког оквира за живот на Земљи, развијање одговорности у погледу заштите животне средине, разумијевање ограничених могућности природних ресурса - богаћење пасивног и активног рјечника, вербалног и знаковног (географски појмови) 		
САДРЖАЈИ ПРОГРАМА		
Ред. бр.	Наставне теме	Оквирни број часова
1.	Елементи опште географије	2
2.	Васиона и Земља	6
3.	Земљина кретања	7
4.	Оријентација у простору	6
5.	Картографија	8
6.	Земљина кора - литосфера	13
7.	Ваздушни омотач - атмосфера	8
8.	Водени омотач . хидросфера	9
9.	Биљни и животињски свијет на земљи – биосфера	5
10.	Друштвено- географска обиљежја земље	8
УКУПНО		72
ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ		
Наставна тема 1: Елементи опште географије (2 часа)		
Посебан циљ:		
- разумијевање предмета проучавања географије, подјеле и значаја географије као науке		
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ		САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - описује предмет проучавања географије - набраја географске дисциплине - описује значај географије као природне и друштвене науке 		Развој и предмет проучавања географије Подјела и значај географије

Наставна тема 2: Васиона и Земља (6 часова)**Посебан циљ:**

- усвајање основних знања о васиони и васионским тијелима, Сунчевом систему и Земљи као небеском тијелу

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ**САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ**

Ученик:

- објашњава појам васионе, описује врсте небеских тијела и међусобно их разликује
- објашњава значај Сунца за живот на Земљи
- описује Сунчев систем и набраја планете
- описује карактеристике Мјесеца
- описује облик и величину планете Земље
- објашњава однос копна и мора на Земљи
- препознаје на географској карти и глобусу континенте и океане и именује их

Васиона и васионска тијела
Сунчев систем и његова тијела
Мјесец и његове карактеристике
Земља – облик и величина
Распоред копна и мора на Земљи

Наставна тема 3: Земљина кретања (7 часова)**Посебни циљеви:**

- усвајање основних знања о кретањима Земље и посљедицама тих кретања
- усвајање знања о рачунању времена и временским зонама на Земљи, као и топлотним појасевима

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ**САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ**

Ученик:

- описује привидно дневно кретање Сунца
- разликује појмове Земљина ротација и Земљина револуција
- објашњава смјену дана и ноћи
- наводи у којој временској зони се налази БиХ и РС
- наводи топлотне појасеве на Земљи, њихове карактеристике и показује их на географској карти и глобусу
- показује у којем се топлотном појасу налази БиХ и РС
- описује значај календара и рачунања времена

Појам и посљедице ротације
Појам и посљедице револуције
Временске зоне
Календар
Топлотни појасеви

Наставна тема 4 : Оријентација у простору (6 часова)**Посебни циљеви:**

- развијање способности оријентације у простору помоћу појава у природи, објеката и инструмената
- оспособљавање ученика за одређивање положаја географских тачака на Земљи

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ**САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ**

Ученик:

- демонстрира оријентацију у простору и природи користећи различите методе
- употребљава компас
- разликује паралеле и меридијане и показује их на карти и глобусу
- разликује географску ширину и дужину
- описује надморску и релативну висину
- уочава разлике између надморске и релативне висине
- описује значај одређивања положаја тачака на Земљи

Оријентација на хоризонту
Оријентација помоћу објеката и појава у природи
Оријентација помоћу инструмената
Картографска мрежа - мрежа меридијана и паралела
Одређивање тачног положаја тачака на Земљи - географска ширина; географска дужина
Надморска и релативна висина

Наставна тема 5 : Картографија (8 часова)**Посебан циљ:**

- развијање способности кориштења географске карте, атласа и глобуса

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ**САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ**

- препознаје глобус као умањени модел Земље
- објашњава разлику представљања Земљине површине на карти и на глобусу
- препознаје географске елементе и садржаје на карти и правилно их тумачи
- набраја врсте географских карата и препознаје их на примјеру
- разликује тематске карте
- објашњава појам размјера и размјерника
- набраја начине представљања и писања хидрографских елемената на карти
- набраја методе представљања рељефа на картама
- објашњава начин писања географских назива

Представљање површине Земље на глобусу и карти
Елементи садржаја карте
Размјер карте и размјерник
Подјела карата према садржају
Картографски знаци
Начини представљања хидрографије на карти
Начини представљања рељефа на карти

Наставна тема 6: Земљина кора - литосфера (13 часова)**Посебни циљеви:**

- усвајање основних знања о грађи Земље и начинима настанка различитих облика рељефа
- усвајање основних знања о земљотресима и вулканима

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ**САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ**

Ученик:

- описује унутрашњу грађу Земље
- описује настанак Земљине коре и помјерање литосферних плоча
- описује настанак рељефа под утицајем орогених покрета
- описује изглед и рад вулкана
- показује на карти свијета вулканске и сеизмичке области
- описује настанак земљотреса, његове негативне последице и мјере заштите од земљотреса
- описује настанак рељефа под утицајем спољашњих сила
- препознаје различите облике рељефа настале радом спољашњих сила

Слојевитост грађе Земље
Облици рељефа настали дјеловањем унутрашњих сила
Вулканизам и сеизмизам
Облици рељефа настали дјеловањем спољашњих сила

Наставна тема 7: Ваздушни омотач – атмосфера (8 часова)**Посебни циљеви:**

- усвајање основних знања о ваздушном омотачу Земље, слојевима ваздушног омотача, саставу и особинама ваздуха
- усвајање основних знања о клими, климатским факторима и типовима климе
- уочавање значаја заштите свих географских сфера као еколошког оквира за живот на Земљи, развијање одговорности у погледу заштите животне средине, разумијевање ограничених могућности природних ресурса

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описује састав и особине ваздуха и објашњава његов значај за живот човјека - препознаје значај појединих дијелова атмосфере за живот на Земљи - наводи и описује основне метеоролошке елементе - мјери температуру ваздуха - набраја локалне вјетрове - описује утицај климатских фактора на елементе климе - разликује појмове вријеме и клима - разликује инструменте за мјерење климатских елемената - набраја, описује и показује на карти типове климе на Земљи 	<p>Састав атмосфере Слојеви атмосфере Вријеме и клима Климатски фактори Основни типови климе</p>
Наставна тема 8: Водени омотач – хидросфера (8 часова)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвајање основних знања о воденом омотачу Земље, облицима у којима се вода јавља на Земљи и њиховим карактеристикама - уочавање значаја заштите воде од загађења, те проблема везаних за несташицу воде 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описује кружење воде у природи - набраја копнене и подземне воде, објашњава појмове везане за њих и покаже примјере на карти - упознаје карактеристике и подјелу Свјетског океана - разликује различите врсте извора, ријечних токова, ријечних долина и типове ријечних ушћа - набраја врсте језера према начину постанка - описује појам мочвара и ледника - описује проблеме везане за несташицу воде и заштиту вода од загађења 	<p>Опште одлике хидросфере Кружење воде у природи Текуће и стајаће воде Свјетски океан - извор енергије, хране и саобраћајни значај Проблем несташице воде и заштита воде од загађења</p>
Наставна тема 9: Биљни и животињски свијет на Земљи - биосфера (5 часова)	
<p>Посебни циљеви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвајање основних знања о природним зонама и распрострањености биљног и животињског свијета на Земљи - схватање посљедица човјековог утицаја на биљни и животињски свијет на Земљи 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објашњава појам биосфере - описује везу између климе и распрострањања биљног и животињског свијета на Земљи - набраја најзначајније биљне и животињске врсте у појединим вегетацијским зонама - набраја најзначајније биљне и животињске врсте у 	<p>Природне зоне – утицај климе, вегетације, надморске висине Распрострањеност биљног и животињског свијета на Земљи Утицај човјека на распоред биљног и животињског свијета на Земљи</p>

својој локалној средини - описује угроженост појединих биљних и животињских врста и значај њихове заштите	
Наставна тема 10: Друштвено- географска обиљежја Земље (5 часова)	
Посебни циљеви: - усвајање основних знања о насељености Земље (становништво, густина насељености, миграције становништва) - усвајање основних знања о привреди и гранама привреде	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: - објашњава појам екумене - разликује екумену од анекумене - објашњава узроке неравномјерне густине насељености разликује наталитет, морталитет и природни прираштај - набраја врсте миграција и наводи њихове узроке - разликује природну од географске средине -објашњава појам привреде и наброји привредне гране	Екумена и анекумена Густина насељености и миграције Наталитет, морталитет и природни прираштај Појам и типови насеља Привреда и привредне дјелатности
КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА	
Наставу наставног предмета Географија потребно је проводити у корелацији са наставом наставних предмета Историја, Биологија, Техничко образовање и Ликовна култура.	
НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА	
Планирање и програмирање наставног предмета Географија треба првенствено вршити у складу са дефинисаним исходима учења и наставним садржајима. Приликом одређивања фонда часова за сваку тему, водити се првенствено могућностима ученика. На почетку школске године потребно је провјерити ниво предзнања ученика. Цјелокупна настава овог наставног предмета треба да се истовремено ослања на кориштење преосталих слишних способности, вербалног говора и знаковног језика. У раду треба користити што више очигледних средстава и сва доступна сурдотехничка помагала. Кад год је то могуће, треба користити методу непосредног посматрања како би ученици могли правилно усвојити појмове, описивати географске појаве и процесе, те их повезати са посљедицама. Употребљавати сва доступна наставна средства (визуелна, аудиовизуелна, мултимедијална), како би ученику приближили садржаје и учинили што јаснијим за разумијевање. У корелацији са садржајима из других наставних предмета, проширивати и утврђивати раније стечена знања. Користити различите облике рада и подстицати ученике на самосталан рад. Провјере знања и постигнућа ученика треба вршити континуирано и на различите начине. Приликом оцјењивања ученика примјењивати Правилник о оцјењивању ученика у основној школи.	